

LJUDSKI GLAS

GLASILO „KMETSKO DELAVSKE ZVEZE“.

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, na mesec K 3.50; posamezna številka K 1.—. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve za „Ljudski Glas“ in K. D. Z. je frankirati in naslavljati: Ljubljana, poštni predal 168.-Tajništvo K. D. Z. se pa nahaja v Ljubljani, Kongresni trg št. 9. Reklamacije so poštnine proste.

Po volitvah.

Volitve so v kraju. Razburjenost se je že skoro podela. razen med klerikalci in liberalci ki vsled svojega padca še niso prišli do sene. Volitve so jasno pokazale, da se je ljudstvo naveličalo do sedanjih izkoriščevalcev in da se hoče njihovega jarma odločno otresti. Socialistična misel, to je misel politične in gospodarske ravnopravnosti se je že močno vkoreninila med ljudstvom in nihče več ne more izruvati. Tako je bil napravljen prvi korak v boljšo bodočnost. Čaka na nas še mnogo resnega dela. Kdor bi hotel sedaj počivati, bi zapravil svojo zmago. Sedaj velja zavihati rokave in iti na delo. Seveda bo to delo drugo, kakor je bilo med volilno borbo, ko se je bilo treba braniti proti zobnim napadom pretkanega sovražnika. Sedaj se začne delo po organizacijah notranje delo, ki na zunaj morda ni niti opazno, a je silno važno za vsjo organizacijo. To se bo poznalo tudi v našem glasilu »Ljudskem glasu«, kjer bomo posvečali največjo pažnjo delu v organizaciji in na strokovnim vprašanjem, v kolikor se tičejo kmetstva in kmetijskega stanu. Začeli smo že priobčevati članke o ameriškem kmetovanju. Objavljali bomo tudi članke, ki bodo obravnavali viničarstvo, predvsem pa se bomo bavili z agrarno reformo, ki je pač najvažnejše in najbolj pereče vprašanje za kmete. V tem imenu prosimo in pozivljamo, da nas somišljeniki podpirajo s čitanjem, dopisovanjem in razširjanjem lista!

Končni izid volitev v ustavotvorno skupščino.

Po rezultatih, ki so po večini že znani in na katerih se more le nebitveno še kaj spremeniti, imajo od 419 mandatov ustavotvorne skupščine:

demokrati	95
srbski radikalci	95
Radičeva stranka	46
komunisti	50
agrarna skupina (srbska zemljoradnička stranka, bosanski demokrati, težaški savez in slovenska SKS)	42
Jugoslov. muslimanska organizacija	28
klerikalci (v celi državi)	24
soc. demokrati	10
hrvatska težaška stranka (zajedničarska)	6
hrvatska zajednica	5
Bunjevci	4
Radičevski disidenti (Hrvoji)	4
srbska republikanska stranka	3
slov. nar. socialna stranka	2
Frankovci	1

Stojan Ribarac 1
dr. Ante Trumbić 1

V posameznih pokrajinah so volitve izpadle nastopno:

V Ljubljani je izvoljen z 3196 glasovi demokrat dr. Ivan Tavčar, z 1762 glasovi klerikalec dr. Gosar, z 1189 glasovi nar. socialist Držič, z 1499 glasovi komunist dr. Lemež.

Na Kranjskem je bilo oddanih 67.351 glasov. Dobil so: Socialni demokrati (JSDS in KDZ) 7134, klerikalci 28.268, demokrati 4500, Samostojna kmetijska stranka 15.641, komunisti 9142 in nar. socialci 2633 glasov. Izvoljeni so: soc. dem. Etbis, Kristan, ki odstopi svoj mandat Antonu Kristanu, demokrat dr. Žerjav, samostojneži Kušar, Matcen Pucelj in Rajar, klerikalci Broder, Gostinčar, Nemanič, Stanovnik, Škulj in prof. Sušnik, komunisti Žorža, Mlakar in Fabiančič.

Na Štajerskem je dobila od 82.106 oddanih glasov naša Socialna demokratska stranka in Kmetijsko-delavska zveza 22.383, Slovenska ljudska stranka 27.144, Samostojna kmetijska stranka 17.936, Komunistična stranka Jugoslavije 5735, Jugoslov. demokratska stranka 4632, Nar. soc. stranka 2365 in Prekmurska gospodarska stranka 1908 glasov.

Socialni demokrati smo si priborili tako 4 splošne in 2 kvalificirana mandata, in sicer so v prvi skupini Etbis, Kristan, Filip Kisovar, Josip Kopač in Rudolf Golouh, a na drugi dr. Milan Korun in Zvonimir Bernot. Klerikalni poslanci so dr. Korošec, dr. Hohniec, Ivan Roškar, Franc Pišek, Jožef Klekl, Vladimir Pušeniak in Davorin Kranjc. Samostojneži imajo 5 mandatov (Ivan Krek, Jos. Drogenik, Ivan Mrmolja, Ivan Kirbiš in dr. B. Vošnjak), a Jugoslov. dem. stranka, nar. socialci in komunisti vsak po enega. Demokrati so izvolili za svojega zastopnika dr. Kukovca, nar. soc. Ivana Deržiča in komunisti Mlha Korena. Ker dobe komunisti le en mandat na splošni listi, odbade kvalificirani kandidat dr. Lemež, ki obdrži mandat v Ljubljani. Govori se pa, da radi odbada Koroške izgube komunisti na Kranjskem, nar. socialci na Štajerskem po 1 mandat.

Potemtakem se glasi končni izid volitev v Sloveniji: 14 klerikalcev, 9 samostojnih kmetov, 7 soc. demokratov, 5 komunistov, 3 demokrati in 2 nar. socialca. Prekmurska gospodarska stranka ni dobila nobenega mandata.

V Hrvatski in Slavoniji dobe

od 93 mandatov: demokrati 19, radikalci 7, Radičevci 46, komunisti 7, hrv. zajednica 4, Radičevski disidenti 4, klerikalci 3, zemljoradniki 3, soc. demokrati 1, Frankovci 1.

V Bosni in Hercegovini

imajo od 63 mandatov: demokrati 2, demokrati kmetie (težaški savez) 12, radikalci 11, muslimani 24, hrvatska (zajedničarska) težaška stranka 7, komunisti 4, klerikalci 3.

V Srbiji

imajo od 158 mandatov: demokrati 56, radikalci 51, komunisti 31, zemljoradnička stranka 13, muslimani 3, republikanci 3, Ribarac 1.

v Dalmaciji

je volilo samo eno volilno okrožje, ker je drugo še od Lajov zasledeno: težaška stranka 3, klerikalci 3, demokrati 1, srbski radikalci 1, komunisti 1, hrv. zajedničari 1, izvenstrankarska skupina 1.

V Vojvodini

od 44 mandatov: demokrati 10, radikalci 22, Bunjevci 4, soc. demokrati 3, seljačka stranka 3, komunisti 2.

V Črni gori

od 10 mandatov: demokrati 4, komunisti 4, radikalci 1, republikanci 1.

V prihodnji številki priobčimo izid volitev v posameznih občinah kranjskega volilnega okrožja, iz česar bo razvidno razširjanje socialistične misli v Sloveniji.

Slovenskemu ljudstvu po volitvah.

»Vsa oblast je od ljudstva.« Vse stranke so tako govorile, ko so se laskale ljudstvu, da si pridobe njegove glasove. Ljudstvo pa je mnogokrat, le premnogokrat reklo: »Vse stranke so enake vse obljubljajo, nobena ne izpolni. Vedno so nam pri volitvah še obljubljali, pa nikdar se ni obrnilo na boljše, temveč vedno le na slabše. Nikomur ne verujem!« Tako je govoril marsikdo, slednjič pa te le žel volit in te oddal svoj glas tistemu, ki je največ obljubljal...

Socialna demokracija ni nikdar ničesar obljubljala. Klicala je le ljudstvu naj se zdrži, naj začne misliti s svojimi lastnimi možgani, naj preneha sovražiti in zavidati brat brata, trojn trojina, temveč naj se združita, naj se dogovorita da sama poravnata svoje spore in poženeta hujskače, ki od prepira žive, se s preprom maste, nad prepirilivci vladalo in se jim smejejo.

Vse stranke so obljubovale, vse stranke so tudi našle ovčice, ki so jim verjele in jih volile. Pri prihodnjih volitvah bodo na zonet te ovčice še malo bolj oskubljene ko zdaj, kričale: »Nikomur ne verujem, potem bodo pa zonet volile tistega, ki jim bo največ obljubljal.

Socialna demokracija se je silno pomnožila. Od volitev do volitev raste število njenih glasov, vendar na ni še dosegla tistega števila, ki je potrebno, da izvede svoj program. Kapitalistom se je posrečilo da je zbegano ljudstvo razcepilo svoje glasove — da bo zdaj stranka proti stranki divjala, stan proti stanu zabaval. Delavno ljudstvo razcepileno — kreni gospodarji.

»Vsa oblast je od ljudstva.« Da, toda samo od tistega ljudstva, ki se te oblasti tudi zaveda in jo zna tudi rabiti. Socialna demokracija ni nikdar smatrala parlamenta za edino sredstvo, zato ni nikdar obupala če je dobila še tako malo glasov, temveč je zupno zbirala in krepila svoje organizacije, ki so mestnemu delavcu že mnogo pomagale, ki se začelno zdaj boriti tudi za delavstvo na kmetih in se pripravljalo na odločilni boj da potem zveze kmetijskega in mestnega delavstva uresniči besede: »Vsa oblast je od ljudstva«.

Organizacija.

Velika gora izleđa silno veličastno. Vekovom je klubovala, zdi se da bo tudi vekoma ostala. Pa pride mali čovek in ji prevrta ves drob! Kako da ima čovek tako veliko premoč nad tisočkrat in tisočkrat večjo goro?

Ker je čovek živ, gora pa je mrtva! Človek je organsko bitje, gora neorgansko. Človek ima organe, gora jih nima. Človek se s svojimi organi preživlja, čuti, sliši, vidi, voha, in okuša, ima tudi posebne organe za prebavljanje in dihanje, za obtok krvi in za druga dela, ki jih mora izvrševati, ker drugače ne živi. Nad vse važen je živčni sestav, organ ki gospodari nad delovanjem posameznih človeških organov in omogočuje človeku njegovo najvažnejše delo: **mišljenje**.

Vsega tega gora nima gora je mrtva gora neorgansko telo.

Prav tako neorgansko telo, kakor ta mrtva gora, je tudi naš proletariat, naše delavno ljudstvo, če ni **organizirano**: če nima **organov**, s katerimi dela, čuti in misli. (Dalec prih.)

Anton Hönigsman:

Hlevski gnoj.

Hlevski gnoj je najvažnejši in najboljše ker ima vse važne redilne snovi v sebi. Rastlinam daje hrano, obenem pa tudi zemljo fizikalno zboljša, ker se slama in druge snovi, katere rabimo za steljo v zemlji razkraja, s tem rahlačo zemljo, ter jo obogati na humusu (črni prsti). Žal, pa pri nas hlevski gnoj nima pravega učinka vsled slabega ravnana z njim. Naši gospodarji pustijo gnoj da se izsuši, razmoči, leži nepotlačen na gnojišču itd. Tak gnoj potem seveda ne more imeti povoljšnega uspeha, ker vsled slabega ravnana vse v njem se nahajajoče redilne snovi v podobi hlavnih (plinastih) teles izpuhtijo v zrak in gnoj potem nima večje vrednosti, kakor navadna suha slama. Vzrok vsemu temu je strokovna neizobraženost gospodarjev.

Sestava hlevskega gnoja.

Hlevski gnoj obstoji:

1. iz blata, ki je bogato na fosforju, oziroma fosforovi kislini;
2. iz scalnice, katera je bogata na kaliju in dušiku, oziroma amoniaku;
3. iz stelje (slame, praproti, resta, listja žarvanja etc.)

Blato moramo dobro pomešati s scalnico tako da se vse redilne snovi skupaj med steljo zmešajo, ker tako ima gnoj

potem večjo opojnost, ker vse redilne snovi v sebi pridržuje.

Vrednost gnoja je odvisna od krmljenja živali. Čim bolj je žival krmljena, tem boljše bo gnoj, ker se iz krme ne izčrpa tako temeljito vse redilne snovi pri prebavljanju, kakor če je žival slabo krmljena. Ravno tako je odvisna kakovost gnoja od starosti živali. Mlada žival rabi posebno dosti fosforja za tvorbo kosti, tedaj bo gnoj od nje bolj reven na fosforni kislini, kakor od starejše živali itd. Vrednost gnoja je tudi odvisna od stelje. Ako nastijamo s slamo, bo gnoj boljše, kakor z listjem itd. Nastijamo zato, da ima žival suho, snažno in gorko ležišče, da se stelja zmeša s scalnico. — Brezdvomno najboljša stelja je slama, in sicer se največkrat uporablja pšenična in ržena slama, za krmljenje. S slamo tudi zadržujemo razkroj gnoja in čim bolj počasi se gnoj razkrala (zori) tem več vsebuje dušika (amoniaka). S celo slamo nastijati pa ni dobro, ker se je, preveč uporabi, ampak priporoča se jo zrezati na 10—20 cm dolgo rezanico, katera tudi gnojnico bolj ponije. Z rezanico se prihrani 20 odstotkov slame, pa tudi bolj enakomerno se lahko raztroši tak gnoj, ki je bolj kratek. Za vsako žival se računji v množini ena tretjina suhe snovi, ki jo dobi v krmi za steljo, in sicer konji rabi 9 q slame za steljo na leto, krava 14 q, vol 10 q, miada žival 6 in prašič 5 q. — Listje ni tako dobro kot slama, ker se slabo meša z blatom, ne vdiha gnojnice, ter je revno na organskih snoveh. Rabi se ga šestkrat več kot slame. Sota se uporablja tam kjer je pri roki, in je zelo dobra za koniske in goveje hleve, je zelo opojna ter se rada meša. Rabi se je 2 do 3 kg za žival dnevno. Praproti je tudi dober nastil, če je sesekan. Lahko se nastilja s pepelom zlasti od premoga. Šoti in nepelu je dobro, da se primeša nekaj slame da je potem kidanje gnoja olajšano. S plevelom pa ni dobro nastijati ker žival semena ne prebavi, pride z blatom v gnoj in z istim na niivo ter se potem niiva tako okuži s plevelom. Plevel damo raiši na kompost, ker po dolgem času le izgubi seme kaljivost. Gnoj od breje krave je tudi slabši ravno tako od krave slabši kot od vola prašiči slabši kot koniski. Vrednost gnoja je odvisna od starosti in oskrbovanja. Gnoj se mora tlačiti in zalivati. (Dalec sledi.)

Popis invalidov, vdov in sirot. Mnogi občinski uradi še doslej niso vposlali invalidskemu oddelku poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani izkazov o popisu vseh invalidov, vdov in sirot glasom naredbe obr. št. III. 8987/20 z dne 6. septembra 1920. Rok za vpošiljanje teh izkazov je potekel že 10. oktobra t. l. Z ozirom na to da je odvisno od socialne statistike, ki jo ima sestaviti poverjeništvu na podlagi teh izkazov, vprašanje ureditve novih doklad k pokojnikom naših preskrbljencev, je nujno potrebno, da zadostijo vsi občinski uradi nemudoma svoji dolžnosti. Opozarjamo na to, da nosijo občinski uradi vso odgovornost za morebitne posledice ki bi nastale vsled brezbriznosti posameznih uradov. Upoštevati morajo da ne bo mogoče sestaviti socialne statistike in vsled tega tudi ne urediti vprašanja državnih preskrbnin tako dolgo, dokler ne bodo zbrani izkazi iz vseh občin.

Kmetijstvo v Združenih državah

(Dalec.)

Vlada Združenih držav uporabljajoča tolikšno skrb, toliko truda in denarja za

pridelovanje kmetijskih pridelkov, skrbi tudi prav temeljito, da se pridelok v trgovinskem oziru po možnosti uveljavi, to se pravi, da doma in v tuini dobi tako ceno, kakršno zahtevata delo in trud, katerega je kmetovalec pri proizvajanju imel. Brez takega poseganja vlade v kmetijsko trgovstvo bi ameriški pridelki polja in hleva nikdar ne dosegli take vrednote, posebno oni, ki so namenjeni za izvoz. Močna roka vlade posega v vse, največje kakor najmanjše zadeve razpečavanja poljskih in živinorejskih pridelkov. V dokaz tega naj navedem, da ima oddelek za kmetijsko trgovino štiriinšestdeset oddelkov. Prevedel sem jih samo štiriindvajset, in sicer take, ki bi se mogli tudi pri nas vpoštevati. Za našo državo bi bilo posebno dobro da se osnova, oprava in delovanje teh oddelkov korenito razmotri, prouči in kar je za našo domovino prikladnega, prisvolijo. Za našo agrarno domovino ima to neizrečen pomen — gre za več milijard vsako leto! Pri nas bo pri kmetijstvu šlo ravno tako za **uspešno pridelovanje**, kakor za **uspešno razpečavanje**. To ne bo delo navadnih upravnih uradnikov, ne, to delo bodo morali opravljati zato izveščane strokovne moči in vzelo bo par let neutrudnega dela preden se v tej stroki uvede prava smernica postopanta.

Prevedel sem na slovensko vsebino, katera se bavi z delovanjem glavnih oddelkov in tudi ono, ki razpravlja o stvarih, ki tvorijo naloge, s katerimi se oddelki bavijo. Jaz mislim, da je to koristno delo, ker s tem se bodo širši krogi zanimajoči se za kmetijstvo, seznanili z delovanjem katero smatra vlada Združenih držav za potrebno, da se kmetijstvo na vedno večjo stopinjo povzdiguje. Nam je sploh treba naše obzore o kmetijskih zadevah razširiti in da se to doseže, si nač ne moremo misliti holiega sredstva, kakor nazno čitanje te tvarine.

Združene države so mnogo večje, kakor naša domovina Jugoslavija ter obsegajo prav mrzle kraje (arktične) in pa tudi prav vroče — tropične ali na pol tropične. Temu je vzrok njih velikanska geografična razsežnost. V zvezi Združenih držav pa je vendar več držav, in sicer najbolj važnih in bogatih, ki imajo približno ali enako geografično lego in enake podnebne razmere, kakor Jugoslavija. Ker se vlada Združenih držav pri svoji skrbi za kmetijstvo ozira na vse zvezne države in teritorije, je ob sebi umevno, da je v tej knjigi marsikaj navedenega, kar bi bilo za naše kraje nekorabno.

V glavnem pa je delo, zasnovano na kmetijskem ministrtvu v Washingtonu tudi za naše razmere veljavno in znanstvena raziskavanja, vršča se v vladnih kmetijskih zavodih v Združenih državah, so za nas ravno tako merodajna, kakor za Ameriko.

Predvsem gre za sistem, za urejenje, za postopanje v glavnih rečeh in po glavnih načelih in v tem oziru se bomo mogli iz teh izvajani in podatkov veliko, veliko naučiti. Prevod te knjige nam da uvod in povod za osnutek načrta, kakoršnega moremo investiti, če hočemo v kmetijstvu napredovati.

Zdaj ko smo ujedimieni v svobodni narodni državi, moremo tudi nastopiti v ujedinenem in enotnem vršenju kmetijstva v Jugoslaviji. Kar nam je rajna Avstrija v tem oziru zapustila, to ni bilo veliko in še to se je vršilo le nekako »ta v en dan«, brez zavednega, na podlagi novodobnega kmetijstva slonečega načrta.

Da bi se mi takoj in neposredno tako velikanskega dela lotili in na tako široki podlagi, to še misliti ni — nimamo de-

narja in ne ljudi. Pač pa moremo marsikal iz tega ameriškega kmet. strokovnega delovanja posneti in v glavnem oziru ves naš kmetijski vladni aparat prilagoditi. Pretežni kmetijski značaj Jugoslavije nas mora h temu prisiliti: kakoršno kmetištvo bo Jugoslavija imela toliko bo v vrsti drugih držav veljala.

Skupščina znanstvenikov in strokovnjakov naj bi vladni ameriški aparat tlačoč se kmetištva. pregledala, preiskala, razmotrivala ter bi ga našim razmeram in potrebam prilagodila.

Do sedaj sem omenil, kaj obsega prvi del knjige, ki je predmet tega spisa. Drugi del knjige navaša vse višje in nižje kmetijske šole raziskovalne in preizkuševalne zavode, ki so razdeljeni po posrednih državah. Takih šol je štirinosemdeset in približno toliko je raziskovalnih in preizkuševalnih postal. Več teh šol je zvezanih z raznimi vseučilišči. Na teh šolah in zavodih vrši štirišol in štirišto znanstvenikov in strokovnjakov svojo nalogo kot učitelji in demonstratorji kmetijskih ved in znanosti.

Dopisi.

Šmartno pod Šmarno goro. Izid volitev v konstituanto je bil za JSDS in KDZ nepričakovano sijalen. NSS 3, JDS 10, SLS 113, SKS 41, komunisti 15, JSDS in KDZ pa 178 glasov. Torej vseh pet strank skupaj ima samo 4 glasove več kakor naša stranka sama. Ako bi na volilo še naša stranka, katerim je bila vsled neustreznosti v volilni imenik pravica odvzeta, bi imeli gotovo 10 glasov več, nego vse druge stranke skupaj. Ta rezultat nam je dokaz, da ima naša stranka absolutno večino v naši občini ter jo hoče pridržati tudi pri občinskih volitvah. Za vse te nepričakovane uspehe se imamo zahvaliti zavednim članom org. KDZ in njihovim zaupnikom, kateri so se neustrašeno z vso požrtvovalnostjo vrgli v boj ter delali na iztrgamo vlado iz rok zločinskega klerikalnega in liberalnega gospodstva. Prijatelji, občani, grozen in hud udarec smo zadali vsem protiljudskim strankam v naši občini. Upamo, da se zgodí to tudi v splošnem. Položili smo 28. novembra velik kamen za temelj socializma. Prijatelji, s tem še ni storjeno. Postavili smo se pred celo vrsto nalog, ki jih imamo izvršiti. Eno prvih vprašanih je vprašanje občinskih volitev. Naša sveta dolžnost je, da začnemo takoj neustrašeno z delom, da izbojujemo tudi pri občinskih volitvah večino ter postavimo občino na socialna in demokratična tla. Torej vsi na delo! Vsi za socialno in demokratično občino! Zmaga naj tisti, ki dela! Živela KDZ! Živela socialna in demokratična občina!

Sv. Križ nad Mariborom.

V zadnjem času so tukajšnji klerikalci navalili z vso močjo proti ostalim strankam prirejaloch svoje shode v vsakem še tako zakonem gnezdu. Njih nenastne želodce težijo posebno razni g. žerjavi, Mermolji in Drogeniki, posebno pa učitelji. Sa; tako se je izrazil na shodu K. Z. dne 1. XI. neki Urban Ivan iz Slemenca pri Selnici, češ: »Učitelj naj se briga le za šolo in ne za politiko!« Duhovnik seveda sme politizirati v cerkvi in v šoli? — Tudi naš dušni pastir se ne sramuje zlorabljati prižnice v agitacijske namene. Zadnji dve nedelji ni v svoji pridigi črhnil niti besedice v proslavo Najsvetejšega, temveč njegov teziček je zdaj glasneje, zdaj zonet milete gladil, trgjal in obiral razne bolezenske glivice iz oblek in kože samostojnežev, socialistov, komunistov in drugih bratov v Kristusu.

Končal je svojo pridigo z besedami: »Socialni demokrati amen!«

Brez pri Pturu.

Naši sodruzi so si pridobili lepo zmago pri volitvah. Od 363 glasov sta dobili JSDS in KDZ 183 glasov. Ta zmaga je tem pomembnejša za nas, ker so tukajšnji klerikalni odbori veliko število delavcev »pomotoma« pozabili vpisati v volilne imenike, posebno v Hajdinu, kjer je prišlo do srditih protestov zaradi tega. Našim sodrugom je »Slov. Gospodar« od 25. novembra pridoročal naj si prirede dne 28. novembra velikansko rakev, katero so tudi točno dovršili, a za naše nasprotnike. Oni so nam izkopali velikansko jamo in spustili vodo v njo, v katero so pa sami padli in štrbunkalo zdej sami po njej.

Ljubno.

Račun brez krčmaria sta delala pri naš nezakonska sina liberalne stranke žganjar Drogenik in avstrijski stotnik Sancin, ker sta se bahala, da so vsi ljubenski socialisti iz prepričanja postali pristaši samostojne veleposestniške stranke. Rekla in prisegla sta tudi, da bodo 28. novembra vsi Ljubenci samostojno veleposestniško stranko volili, pa sta se prokletu zmotila. Samostojna je pri nas dobila samo 6, beri in piši šest. Kmečko-delavska zveza pa 266 krogljic! Naibrž sta mislila, da Ljubno nima več volilcev, kakor tistih šest, ki so bili na samostojnem shodu pri vojnodobičkarskem županu Rezariu navzoči to so vojnodobičkarij Batlji, Apati, Natlačani tutti quanti. Drogenik in Sancin imenujeta nas socialiste komuniste in pravita, da nimajo komunisti na kmetih kaj iskati. Mi socialisti pa pravimo, da nimajo niti komunisti niti veleposestniški-vojnodobičkarski samostojneži še manj pa avstrijski stotniki na kmetih ničesar iskati. Drogeniku in Sancinu tudi povemo, da jih je Rezar »nafarbal«, kakor je natprej klerikalce, nazadnje pa samostojneže, ker se je tik pred samostojnim shodom na Bizelsko izmuzal.

Šmartno pod Šmarno goro (Izjava.)

Ker spodaj imenovanega smatrajo in o niem govore, da je težko plačan agitator JSDS si dovoljujemo kratek dopis v dokaz in pouk tistim, ki ne vedo kaj delalo:

Podpisani Frank Krelt iz Virla pri Medvodah, znan vsej javnosti tamkajšnjega okraja obžaluje take ljudi, ki mislijo da vsaka stranka ali oseba dela le samo za osebne koristi. Socialna demokracija se hori za obče koristi vsega trepečega delovnega ljudstva. Zatorej smatra podpisani za sveto dolžnost, vsakega zavednega delavca, da nam po svoji duševni, osebni in materialni moči pomaga v tem razrednem boju do končne zmage. Dalje pravi, da se z nobenim drugim plačilom ne more plačati oni ki se v resnici hori za občeno dobro človeštvo, kakor edino le z uspehom svojega dela. Zato je vsa njegova požrtvovalnost telesna, duševna in materialna popolnoma plačana z uspehom s'ajne zmage JSDS v občini Šmartno pod Šmarno goro, koder se je podpisani največ prizadeval.

Zakonska podlaga agrarne reforme.

(Dalje.)

1. Predhodne odredbe za pripravo agrarne reforme z dne 25. febr. 1919.

Te predhodne odredbe odločajo v splošnem, da se vsa veleposestva razlaste, in sicer prot. odškodnini, včasih pa tudi brez nje. Zemljo naj dobe tisti, ki so sedaj brez nje ali pa, ki jo imajo premalo in bi jo s svojo družino lahko več ob-

delali. Predvsem se bodo vpoštevali invalidi ter vdove in sirote vojakov in prostovoljcev. Dokler se ne izvede končno veljavna razdelitev zemlje, naj se daje zemlja prej omenjenim osebam v zakup, seveda prihaja tu v poštev le tista zemlja, ki je veleposestnik sam ne obdeluje s svojo družino. Kar prejema veleposestnik iz veleposestva, se mu vračuni v odškodnino. Večji gozdovi se poddržavijo, kmetijske pravice do paše, drvarjenja in žirenja v teh gozdovih se urede s posebnim zakonom. Važna je tudi določba, ki se tiče služnostnih pravic, ki so jih imeli kmetje na graščinskem svetu, predvsem gre tu za pašo in drvarjenje. Ljudem se je na korist graščakom mnogokrat zgodila krivica, ker komisija, ki je vršila kmečko odvezo, pod vplivom graščakov služnostnih pravic ni priznala ali pa jih prenzko ocenila, tako da graščaku ni bilo treba nič odškodnine plačati ali pa vsaj le prav malo. Takih krivic navadno niti sodne, niti upravne oblasti niso mogle popraviti, ker so zastarele. Predhodne odredbe določajo, da se morajo take krivice na zahtevo oškodovanca na novo preiskati in popraviti.

Ako si ogledamo te odredbe natančneje, vidimo, da so razdeljene na 7 poglavij, ki obsegajo vsaj skupaj 24. točk. Odredbe je podpisal minister za socialno politiko, poleg njega pa tudi vsi drugi ministri.

Prvo poglavje, ki obsega 6 točk, odreja, da se kmetstvo podaništvo v Bosni in Hercegovini, dalje v novih krajih Srbije in Črne gore odpravlja in da je novo uvajanje takih razmer prepovedano. Dosedanji podaniški kmetje se proglašajo za svobodne lastnike te zemlje. Dosedanji lastniki (age) dobe za odvzeto jim zemljo odškodnino, za katero jim jamči država. Višina odškodnine se določi s posebnim zakonom. V odškodnino se imajo vračunati tudi kmetске davščine (hak) za l. 1918. Dokler se vprašanje odškodnine ne reši, se bo dajala dosedanjim lastnikom na njihovo zahtevo začasna renta, ki se bo ravnala po dosedanjih dohodkih kmetске zemlje. Izplačana začasna renta se naknadno obračuna. Dosedanji lastniki, ki bi radi odprave kmetškega podaništva hoteli imeti namesto rente ali odškodnine odgovarjajočo vrednost v zemljišču, dobe zemlje, kolikor jo morejo sami obdelati, od razlaščenih veleposestev ali državnih zemljišč. Do nadaljnje odredbe se ustavljajo vse pravde in eksekucije, ki so nastale radi kmetškega podaništva. Ravno tako se ustavljajo vse pravde, tožbe in eksekucije radi plačila vknjiženih terjatev na dosedanjih kmetških zemljiščih. Končno se ustavljajo tožbe, pravde in eksekucije radi odplačevanja posojil (anuitet) na podlagi fakultativnega odkupa kmetске zemlje.

Drugo poglavje vsebuje 2 točki, odpravljata kolonatske in slične kmetске odnošaje med posestniki zemljišč in kmetškimi delavci v Istri, Goriški, Dalmaciji in drugih deželah drž. Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer podobno določbam prvega poglavja teh odredb. Razveljavljajo se vse razsodbe, ki so bile med vojno izrečene na korist posestnikov zemljišč v gori imenovanih krajih države Srbov, Hrvatov in Slovencev radi ovrženja kolonatskega razmerja ter se ima v takih slučajih vrniti ono stanje, ki je bilo v veljavi začetkom vojne. Ako so se take razmere vzpostavile, se razveljavljajo v zmislu teh odredb. Izvzeti so slučajji, pri katerih je posest zemljišča do dne proglašenja teh odredb v dobri veri prešla v tretje roke.

Tretje poglavje, ki ima 8 točk, govori o razlastitvi veleposestev in pravi: Vsa veleposestva na ozemlju države Srbov, Hrvatov in Slovencev se razlaste. Ta zemlja se razdeli med one državljane, ki se bavijo z obdelovanjem zemlje, a zemlje sploh nimajo ali pa je nimajo dovolj, in to v toliki meri, kolikor jo morejo s svojo družino obdelati. Prednost pri tej razdelitvi imajo invalidi, vdove in sirote vojakov, vojnaki in dobrovolci, ki so se borili za osvobodjenje in zedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev. O preostali površini razlaščenih zemljišč, kakor tudi o tem, kaj se v zmislu teh odredb smatra za veleposestvo, bo odločal poseben zakon, ki se bo oziral na posestne in gospodarske razmere posameznih krajev. (Dalje prih.)

Republikanska agitacija v Beli krajini. Pod tem naslovom prinaša »Jugoslavija« št. 288. od 29. novembra 1920 (posebna izdaja) med drugim tudi sledeče vrstice:

Značilno za naše zmedene razmere je dejstvo, da je sinoči inel znani socialistični agitator Henigman iz Semiča javni shod ter vpil: »Proč s kraljem, mi hočemo republiko!« In nihče ni upal ugovarjati. Ta Henigman je tisti, ki še menda vedno vleče podporo za brezposelne, da se more posvetiti strankarski agitaciji, dasi je posestnikov sin ter sposoben za vsako delo. —

Konstatiram, da je to nesramna laž. Morda si je dopisnik želel v svoji denuncijantski duši, da bi ob priliki, ko sem rekel, da smo za republiko, izrekel tudi besede »Proč s kraljem!« Ker pa to meni niti od daleč ni prišlo na um, si je mislil dopisnik, kaj zato, saj papir, zlasti od »Jugoslavije«, sprejme vse. In tudi to, kar jaz fantaziram, lahko za golo resnico označim.

Že drugič prinaša »Jugoslavija« vest, da dobivam podporo za brezposelne, toda do danes je še nisem prejel. Morda zbira »Jugoslavija« za mene kak fond? Jaz povem, da tega nisem potreben, ker si pošteno z delom svojih rok prislužim kruha, ki ga potrebujem za svoje življenje. Bržkone bo pa dopisnik deležen kake podpore in hoče sedaj to drugim spraviti na rame, ki imajo tem oziru čisto vest. Toda ne bo nič!

Dopisnik, ki je toliko neznačafen, da se niti podpisati ne upa, ker se boji, da bi ga poklical na odgovor, se hoče samo na ta način maščevati nad menoj, ker je »nekdo« doživel velik fiasko na goni imenovanem shodu, ko je hotel govoriti, pri čemer so ga pa izvižgali, da je moral zborovalni prostor zapustiti. Ja, ja, gospodje, ki imajo maso na glavi, naj ne hodijo na sonce, temveč naj ostanejo doma.

Rezultat mojega dela ste videli 28. novembra in to je najlepši dokaz, da delam za pošteno stvar, ker drugače bi mi ljudje ne zaupali svoje usode. — In to je moje načelo »da se ljudstvo s trinja z mojim delom«, kar pa razni JDSarji ali kdorkoli o meni pišejo, mi je deveta briga, na kar tudi več odgovarjal ne bom. Toliko v poljasilo!

Anton Hönlgsman.

■ Iz naše države. ■

Volitve v konstituanto so marsikoga razočarale, ki si je še malo prej zidal zlate gradove v oblake. Med njimi so pred vsem klerikalci, katerim je ljudstvo pokazalo, da jih je sito. Volitve pa so ustvarile tudi čisto nov položaj, v katerega se stranke še niso vživele. Za to vlada v splošnem precejšnja nejasnost. Vse ugiba, katere stranke in skupine bodo delovale skupaj. Umevno je, da pride do izprememb v vladi, ki bo v kratkem odstopila.

Parlament izdeluje poslovnik ustavodajne skupščine. Dalje se že razvija srdit boj za in proti avtonomiji.

Klerikalni in liberalni minister sta si že v laseh. Kukovec zahteva od Korošca, naj takoj odstopi, ker ni dosleden v svojih zahtevah in v svojem boju.

Kovani drobiž. Minister za finance je določil komisijo, ki ima nalogo prevzeti kovani drobiž, ki se izdeluje v dimajski kovalnici denarja. Komisija je odpotovala na Dunaj, odkoder bo začela odpošiljati novi drobiž v določenih množinah v posamezne pokrajine. Vrednost novega kovanega drobiža znaša 30 milijonov dinarjev.

Noveljarni dinarski bankovci. Zagrebška podružnica Narodne banke javlja, da se nahajajo v prometu pet in desetdinarski bankovci, ki jih je izdala Srpska privedigirana banka in ki so bili iz leta 1915 skartirani in umaknjeni iz prometa. Za časa okupacije Srbije pa so Madžari te na petin mostih preluknjane bankovce odnesli s seboj in so se sedaj naenkrat pojavili v prometu. Ker so luknjice na bankovcih zalepljene s papirjem, jih ljudje v svoji nevednosti prejemajo. Banka radi tega opozarja občinstvo, naj pazi na te bankovce in jih odklanja. Vrh tega so se pojavili tudi falsifikati tisočdinarskih bankovcev. Falsifikat se pozna posebno na vodnem odtisu Miloša Obliča po jako komičastem nosu.

Invalidni davek. Vlada je sklenila pobirati za leto 1920-21 takozvani invalidni davek, kateri se bo odmerjal po vsoti vplačanih celotnih davkov. Kdor n. pr. plača na leto do 80 K vseh davkov, bo moral vplačati 8 K invalidnega davka. Ta davek bo naraščal z vsoto plačujočih davkov in ne bo presegal 20 odstotkov od predpisanih celokupnih letnih davkov. Invalidni davek se bo pobiral naknadno od vseh onih, ki so za leto 1920 že plačali davke. Zamudne obresti od invalidnega davka se bodo pobirale začeti s 1. decembrom t. l.

Morilec lastne matere. Rajko Hrastnik, 18 letni sin železničarja, je v noči od 20. na 21. nov. ubil v Postojni svojo mater, jo zakopal v seno in nato neznan kam pobegnil. Domneva se, da je krenil v Jugoslavijo.

Umrl je v Gradcu general Blaž Schemua (Zemva) v starosti 65 let. Pokojnik je bil rodom Slovenec iz rodbine gorjanske fare. Nekaj časa je bil načelnik avstrijskega generalnega štaba.

Gospodarske vesti.

Izvrstna žetev. Menda na nobenem polju ni toliko nasprotujočih si poročil v svetovni javnosti kot v gospodarskih vesteh, posebno pa v poročilih o gospodarskem stanju posameznih dežel. Poročali smo, da je v ameriškem poljedelstvu nastopila kriza vsled pomanjkanja delavskih moči in sicer zato, ker je zelo veliko delavcev odšlo v tovarne, kjer je boljši zaslužek. Sedaj pa poročajo iz Amerike, da je pridelek koruze, riža, krompirja in tobaka v Združenih državah ne le izvrsten, ampak da je tak, kakršnega še ne pomnijo. Bati pa se je, da se ne zgodi tako, kakor s poročili o argentinski žetvi l. 1918, ko so poročali, da se tamkaj resno bavijo z mislijo, da prično kuriti lokomotive s koruzo, ker bo, so trdili, žetev tako obilna, da bo nemogoče prodati koruzo na svetovnih trgih. Kmalu nato so pa pričele prihajati vesti, da bo argentinska vlada omejila izvoz vsled čezmernega povpraševanja.

Madžarska prodaja. Ker je Madžarska v zelo velikih denarnih zadregah, nam namerava ponu-

čiti v nakup vse tisto ozemlje Baranje in dela Baje, ki ga imamo mi zasedenega in ki pripada po mirovni pogodbi Madžarski. Za to ozemlje namerava zahtevati 5 milijard. Strokovnjaki pravijo, da je vredno veliko več.

Kam gre naša živina? Številke, ki nam povedo, koliko smo izvozili živine iz naše države, so tako majhne, da mora človek upravičeno dvomiti o njih resničnosti. Te številke za celo državo so manjše od številke izvoza živine iz same Hrvatske. Dobro poučene osebe trdijo, da se iz naše države izvaža pod državnim nadzorstvom zelo malo živine, večino pa iztihotapijo. Obstojijo celo dobro organizirane družbe, ki z raznimi pretvezami kot oskrbovatelji aprovizacij in vojni dobavljači vozijo živino v kraje, ki so blizu meje, odkoder jo iztihotapljajo v sosednjo državo. Doglalo se je, da so v nekatere primorske kraje izvozili v zadnjih dveh letih več živine, kot pa popreje v 10 letih. Pri iztihotapljanju pa delajo lepe dobičke razni verižniki in ljudski oderuhi.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nervozne bolečine? Občutek zadovoljstva doprinese Vam Fellerjev pravi Elza-fluid! 6 dvojnatih ali dve veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebei.

Troite na počasnih prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Elza-kroglicami. — 6 škatlic 18 K. — Želodec okrenčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. — Omot in poštnina posebei. a na ceneie. Evgen V. Feller. Stubica don't Elsa trg šte. 357. Hrvatska. D.

Ivan Zgonc mizarstvo Cerknica, št. 62., sprejme učenca za mizarstvo obrt. Star mora biti najmanj 15 let. Hrana in stanovanje prost. Sprejme se takoj.

Miši-podgane stenice-šurki

in vsa golazen mora poginlti, ako porabljate moje najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—, za podgane in miši K 10—; za šurke, a posebno močna vrsta stane K 20—; posebno močna tinktura za stenice K 12—; uničevalec molje K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 10— in 20—; proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10—; prašek proti mrčesu K 10— in 20—, proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—; mazilo proti garjam K 12—

Pošilja po povzetju Zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim združnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontpujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

COSULICH-LINE

TRST-AMERIKA

New - Jork — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja voznih listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana

Kolodvorska ulica 26.